5.2. Määrärahat hallinnonaloittain

Valtioneuvoston kanslia (pääluokka 23)Valtioneuvoston pääluokkaan ehdotetaan määrärahoja yhteensä 82,3 milj. euroa, missä on lisäystä n. 3 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahasta puoluetukea on 34 milj. euroa, mikä on 2 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2011.Ministereiden palkat ovat sidottuja Eduskunnan palkkiolakiin. Ministereiden palkkioita korotettiin palkkiolain perusteella. Hallitus on päättänyt osana hallitusohjelman menosäästöjä ministerien palkkioiden alentamisesta 5 prosentilla, mikä edellyttää lisäksi palkkiolain (1096/2006) muuttamista, jolla palkkiot on sidottu eduskunnan puhemiesten palkkioihin. Ministerien lukumäärä uudessa hallituksessa laski 20:sta 19:sta, mutta erityisavustajien lukumäärä kasvoi 32:sta 35:een.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 24)

Hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 283 milj. euroa, missä on lisäystä 14 milj. euroa vuoden 2011 talousarvioon verrattuna. Kehitysyhteistyön määrärahat kasvavat 38 milj. eurolla. Ulkoasiainministeriön pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 17 %, kriisinhallinnan 6 %, lähialueyhteistyön 0,5 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 70 %, ja muiden menojen 7 %.

Ulkoasiainministeriön toimintamenoihin ehdotetaan 196 milj. euroa.

Kriisinhallinta

Ulkoasiainministeriön hallinnonalan osuus suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoista on 56,3 milj. euroa maaliskuussa annetun kehyksen mukaisesti. Siviilikriisinhallintaan ehdotetaan 17,4 milj. euroa.

Sotilaallisissa ja siviilikriisinhallintaoperaatioissa arvioidaan olevan palkattua henkilöstöä v. 2012 yhteensä n. 650 henkilötyövuotta.

Lähialueyhteistyö

Lähialueyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 6 milj. euroa, missä on vähennystä 10 milj. euroa vuoteen 2011, johtuen pääosin hallitusohjelman mukaisesta säästöstä. Lisäksi ydinturvallisuutta koskevat määrärahat, 1,5 milj. euroa ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön alaiseen Säteilyturvakeskukseen. Lähialueyhteistyön ensisijainen kohde on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri. Lähialueyhteistyötä ohjaavat v. 1992 solmittu Suomen ja Venäjän välinen lähialueyhteistyösopimus, valtioneuvoston v. 2004 vahvistama strategia sekä hallitusohjelma. Yhteistyöllä edistetään ensisijaisesti ympäristönsuojelua, ydinturvallisuutta sekä ehkäistään tartuntatautien leviämistä.

Kehitysyhteistyö

Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön talousarvioehdotuksessa esitetään yhteensä 1,1 mrd. euroa. Kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan olevan 0,56 % BKTL:sta ja ylittävän näin Suomen kansainväliset sitoumukset. Ulkoasiainministeriön pääluokan lukuun 30, Kansainvälinen kehitysyhteistyö, ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 887 milj. euroa sekä 505 milj. euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2012 jälkeisille vuosille.

Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) osakepääoman korottamiseen esitetään 10 milj. euron määrärahaa.

Oikeusministeriön hallinnonala (pääluokka 25)

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 856 milj. euroa, joka on 20 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Ilman vuosittain paljon vaihtelevia vaalimenoja hallinnonalan määrärahat kasvavat 9 milj. euroa vuoteen 2011 verrattuna. Hallitusohjelmassa sovitut kaikkia hallinnonaloja koskettavat säästöt alentavat määrärahatasoa mutta toisaalta hallinnonalalle kohdistuu myös määrärahalisäyksiä harmaan talouden torjuntaan. Määrärahatasoa korottavat myös mm. palkantarkistukset.

Määrärahoista 35 milj. euroa on tarkoitettu ministeriölle ja sen yhteydessä toimiville virastoille, 341 milj. euroa tuomioistuimille, oikeusapuun ja holhoustoimen edunvalvontapalveluihin, 227 milj. euroa rangaistusten täytäntöönpanoon, 100 milj. euroa ulosottotoimeen, 45 milj. euroa syyttäjäntoimeen, 51 milj. euroa arvonlisäveromenoihin, 29 milj. euroa vaalimenoihin ja 28 milj. euroa muihin menoihin.

Käynnistetään systemaattinen demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kehityksen seuranta. Huolehditaan oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluvista Ahvenanmaan asioista ja kehitetään Ahvenanmaan asioiden yhteensovittamista valtioneuvostossa.

Tämä tuloste ei ole virallinen asiakirja vaan oikeudellisesti merkityksellisiä ovat alkuperäiset asiakirjat.

Oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentäminen

Rikosoikeudenkäyntien kokonaiskestoa lyhennetään käynnistämällä oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön yhteistyönä vuoden 2011 alkupuolella laaditun esitutkintaa, syyteharkintaa ja oikeudenkäyntien joutuisuuden parantamista koskevan suunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Erityisenä painopisteenä on talousrikosten käsittely, johon osoitetaan yhteensä 4,6 milj. euron lisäys syyttäjälaitokselle, tuomioistuimille ja ulosottolaitokselle. Syyttäjien ja yleisten tuomioistuinten asianhallintajärjestelmien uudistamista jatketaan.

Rikollisuuden torjunta

Kriminaalipolitiikassa erityisiä tavoitteita ovat väkivaltarikollisuuden ja uusintarikollisuuden vähentäminen. Rangaistusten täytäntöönpanossa jatketaan rangaistusten painopisteen siirtämistä laitosseuraamuksista vapaudessa täytäntöön pantaviin seuraamuksiin sekä suljetuista laitoksista avolaitoksiin. Vankiloiden peruskorjausohjelmaa jatketaan. Sakon muuntorangaistuksen uudistustarpeita selvitetään yhdyskuntaseuraamustoimikunnan työn pohjalta.

Sisäasiainministeriön hallinnonala (pääluokka 26)

Sisäasiainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 245 milj. euroa, mikä on 23 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen lisäys johtuu mm. monitoimialuksen hankintaan vuodelle 2012 myönnetystä rahoituksesta ja harmaan talouden torjuntaan poliisille myönnetystä rahoituksesta.

Siviilikriisinhallinta

Siviilikriisinhallinnan menoihin ehdotetaan 1,4 milj. euroa. Siviilikriisinhallinnan kansallista toimintakykyä vahvistetaan hallitusohjelman ja siviilikriisinhallinnan kansallisen strategialinjausten mukaisesti ja kansallisten viranomaisten yhteistyötä ja voimavarojen yhteiskäyttöä laajennetaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan perusteiden mukaisesti.

Poliisitoimi

Poliisitoimen menoihin ehdotetaan 703 milj. euroa. Poliisin hallintorakenteen uudistaminen saatetaan tuottavuuden parantamiseksi loppuun siirtämällä henkilöstön painopistettä rakenneuudistuksen tavoitteiden mukaisesti edelleen Poliisihallituksen ja poliisilaitosten hallinnosta ja johtamisesta operatiiviseen toimintaan. Työttömien poliisien työllistämiseen ehdotetaan 5 milj. euroa.

Poliisi painottaa toimintaansa erityisesti harmaan talouden torjuntaan. Talousrikostorjunnan vaikuttavuutta parannetaan laatimalla viranomaisten yhteinen talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntastrategia. Harmaan talouden torjuntaan poliisille ehdotetaan 5,6 milj. euron lisärahoitusta.

Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntaan liittyvää työnjakoa kehitetään edelleen selkeyttämällä ja tehostamalla valtakunnan rajan yli tapahtuvan rikollisuuden torjuntaa. Poliisi kehittää edellytyksiä ennalta estää, paljastaa ja selvittää kansainvälistä vakavaa rikollisuutta. Lainvalvontaviranomaisten ja muiden viranomaisten vastavuoroista tiedonvaihtoa kehitetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi. Väkivaltarikollisuuden torjunnassa painotetaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa rikollisuutta sekä lähisuhdeväkivaltaa. Poliisi puuttuu rasistisia piirteitä omaavaan rikollisuuteen sekä ihmiskauppaan aktiivisesti.

Poliisi jatkaa lupahallinnon kehittämistä. Sähköisesti ja ajanvarauksella tarjottavien palveluiden osuus lisääntyy merkittävästi.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen menoihin osoitetaan 263 milj. euroa. Rajavartiolaitos jatkaa yhteensä 23 partioveneen hankintaa, mihin osoitetaan 4,0 milj. euroa vuodelle 2012 sekä neljän kaksimoottorisen helikopterin uusimista, mihin osoitetaan 22,0 milj. euroa vuodelle 2012. Näihin molempiin on haettu tai haetaan myös Euroopan unionin ulkorajarahaston rahoitusta. Uuden ulkovartiolaivan hankintaan osoitetaan 16 milj. euroa vuodelle 2012. Hankintaa rahoitetaan osin myös öljysuojarahastosta.

Rajavartiolaitoksen keskeisenä haasteena on huolehtia itärajan jatkuvasti kasvavan henkilöliikenteen sujuvuudesta ja turvallisuudesta suurimmilla kansainvälisillä rajanylityspaikoilla. Tämä edellyttää rajanylityspaikkojen infrastruktuurin, liikenneväylien ja henkilöstövoimavarojen kehittämistä. Lisäksi on hankittava tehokkaan ulkorajavalvonnan vaatimat tarkastuslaitteistot. Tavoitteena on kehittää biometriikkaan perustuvat pitkälle

automatisoidut rajatarkastukset. Samalla varaudutaan näköpiirissä olevaan EU:n ja Venäjän väliseen viisumivapauteen.

Pelastustoimi ja hätäkeskuslaitos

Pelastustoimen tavoitteena on vähentää onnettomuuksia, erityisesti tulipaloja ja palokuolemia. Tavoitteen saavuttamiseksi pelastustoimi toteuttaa yhteistyössä muiden vastuuviranomaisten kanssa asumisen paloturvallisuuden toimenpideohjelmaa ja pyrkii lisäämään turvallisuutta parantavan tekniikan käyttöä. Onnettomuuspaikalle saapuvan pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa kiireellisissä tehtävissä lyhennetään. Lisäksi tavoitteena on, että pelastustoimi kykenee toimimaan nopeasti onnettomuustilanteissa riskejä vastaavasti ja osallistumaan kansainväliseen pelastuspalveluun.

Hätäkeskustoiminnan visiona on, että Suomessa on v. 2015 yhtenäinen, verkottunut ja luotettava valtakunnallinen Hätäkeskuslaitos, joka ensimmäisenä toimijana vastaa avun tarpeeseen viipymättä ja ammattitaitoisesti. Hätäkeskustoiminta ja tietojärjestelmät uudistetaan vuoteen 2015 mennessä siten, että verkottuneet hätäkeskukset voivat tukea toisiaan ruuhka- ja häiriötilanteissa.

Maahanmuutto

Maahanmuuttohallinnon, turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja paluumuuttajien muuttovalmennuksen kustannuksiin esitetään yhteensä 82,9 milj. euroa. Hakemusruuhkien purkamiseen maahanmuuttovirastolle ehdotetaan 2,7 milj. euroa. Turvapaikanhakijoiden määrän vähentymisestä johtuen vastaanoton menojen arvioidaan v. 2012 olevan n. 23 milj. euroa alemmat kuin mitä keväällä arvioitiin.

Maahanmuuttoviraston käsiteltäväksi tulevien asioiden kokonaismäärä on noussut vuosittain. Määrien ennakoidaan kasvavan myös v. 2012. Vuonna 2010 vireille tuli yhteensä n. 52 000 asiaa. Useissa asiaryhmissä oli kasvua, esimerkiksi opiskelijoiden oleskelulupahakemuksissa, työntekijän oleskeluluvissa ja perheenyhdistämisasioissa. Ainoa selkeä vähennys oli turvapaikkahakemuksissa. Vuonna 2010 tuli maahan yhteensä 4 018 turvapaikanhakijaa. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten määrä oli 329, mikä oli 41 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Määrien arvioidaan edelleen laskevan v. 2011.

Maahanmuuton avulla voidaan paikata mahdollista tulevaa työvoiman niukkuutta ja vahvistaa myös osaamispohjaa, jota väestön ikääntyminen maan eri alueilla voisi muuten kaventaa. Työperusteinen maahanmuutto tulee lisääntymään ja monilla toimialoilla maahanmuutolla on huomattava merkitys työvoiman saatavuuden kannalta.

Maahanmuuttajien kotouttamistoimien johto kootaan hallitusohjelman mukaisesti työministerin vastuulle, joten kotoutumiseen kohdennettavat määrärahat on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa.

Puolustusministeriön hallinnonala (pääluokka 27)

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 2 853 milj. euroa, mikä on 3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen vähennys aiheutuu hallitusohjelman mukaisista menovähennyksistä, joiden yhteismäärä v. 2012 on 46 milj. euroa mukaan lukien hallinnonalalle osoitettu osuus valtionhallinnon yleisistä säästöistä. Vuodelta 2011 on toimitusten viivästysten johdosta siirretty vuodelle 2012 tilausvaltuuksien maksatusmäärärahoja 49 milj. euroa.

Vuoden 2012 talousarvioesityksen mukaisista uusista ja aiemmin myönnetyistä puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja v. 2012 yhteensä 840 milj. euroa ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 1 327 milj. euroa. Vuoden 2012 talousarvioesityksen mukainen määrärahataso hallitusohjelman mukaiset menovähennykset huomioiden edellyttää välittömiä sopeuttamistoimenpiteitä ja puolustusvoimien toiminnan tasoa joudutaan laskemaan.

Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustusvoimien tehtäviä ovat Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen sekä osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan. Näistä tärkein tehtävä on Suomen sotilaallinen puolustaminen, joka muodostaa perustan muiden tehtävien suorittamiselle. Suomen sotilaallinen puolustaminen toteutetaan ylläpitämällä ajantasaista ja turvallisuusympäristöön suhteutettua puolustuskykyä valtioneuvoston vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon määrittämien toimintalinjojen mukaisesti. Puo-

lustusvoimille osoitettuja voimavaroja kohdennetaan siten, että priorisoidut tehtävät voidaan toteuttaa kaikissa tilanteissa.
Vuonna 2012 valmistellaan puolustusvoimien toiminnan ja rakenteiden uudistusta. Uudistuksen lähtökohtia ovat puolustusvoimien nykyisten tehtävien jatkuminen, yleisen asevelvollisuuden toimivuuden varmistaminen sekä puolustusperiaatteen kehittäminen alueellisen puolustuksen pohjalta. Uudistuksella luodaan 2020-luvun vaatimuksia vastaava tasapainoinen sodan ja rauhan ajan kokonaisuus. Uudistus on välttämätön, jotta puolustuskyvyn ylläpitoon ja kehittämiseen voidaan kohdentaa riittävät resurssit.
Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan määrärahoja 1 712 milj. euroa, mikä on 14 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys johtuu palkkausten sopimustarkistuksesta ja ennakollisesta kustannustasotarkistuksesta.
Puolustusvoimien ravitsemispalvelut yhtiöitetään 1.1.2012 alkaen. Puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskuksen henkilöstö, lukuun ottamatta puolustusvoimille jäävien ravitsemispalvelujen hallintotehtävien hoitamiseen tarvittavia henkilöitä, siirtyy kokonaisuudessaan uuden osakeyhtiön palvelukseen. Siirtyvän henkilöstön määrä on n. 560 henkilöä. Ravitsemuspalvelut avataan kilpailulle viimeistään neljän vuoden siirtymäajan kuluttua.
Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan määrärahoja 712 milj. euroa, mikä on 26 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu pääosin hallitusohjelman mukaisista menovähennyksistä.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Puolustusministeriön hallinnonalalle sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin ehdotetaan määrärahoja 67 milj. euroa, mikä on 7 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahan kasvu aiheutuu pääosin varalla -kohdan määrärahan lisäyksestä.

Valtiovarainministeriön hallinnonala (pääluokka 28)

Valtiovarainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 16 196 milj. euroa, missä on lisäystä 902 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna johtuen lähinnä yleisten valtionosuus-, energiaverotuki- ja eläkemenojen kasvusta. Hallinnonalan määrärahoista kunnille maksettavien avustusten osuus on 52 %. Muita merkittäviä eriä ovat valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset (26 % hallinnonalan menoista) ja maksut EU:lle (11 % hallinnonalan menoista).

Vero- ja tullihallinto

Verohallinnon painopistealueina ovat mm. uudet asiakkaat, ulkomaiset yritykset ja harmaan talouden torjunnan edistäminen. Harmaan talouden torjuntaan liittyvinä hankkeina toteutetaan verovelkatietojen julkistamishanke, jota varten rakennetaan suorakäyttöinen kyselyjärjestelmä. Lisäksi rakennusalalla otetaan käyttöön kuvallinen verotunniste sekä kulkulupa ja urakkatietojen ilmoittamismenettely, joiden avulla voidaan valvoa mm. onko tunnistekortin haltija merkitty Verohallinnon rekisteriin ja on siten verovalvonnan piirissä.
Verohallinnon organisaatiouudistus etenee uuteen vaiheeseen, kun siirrytään toimialamalliin ja alueellisista verovirastoista luovutaan.
Tullilaitoksen organisaatiota ehdotetaan uudistettavaksi siten, että nykyiset Tullihallinto, tullipiirit ja tullilaboratorio muodostavat Tullihallinto-nimisen viranomaisen, jonka toimialueena on koko maa. Tullilaitos jatkaa sähköiseen asiointiin liittyvien EU-laajuisten järjestelmien kehittämistä. Samalla tullilaitos varautuu Vaalimaan raja-aseman laajentamiseen, jonka on tarkoitus valmistua vuosien 2013 ja 2014 vaihteessa.
Verohallinnolle ja Tullilaitokselle ehdotetaan yhteensä 7,4 milj. euroa harmaan talouden torjuntaan.

Palvelut valtioyhteisölle

Valtiokonttori jatkaa keskeisten konsernitason hankkeiden mm. talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän Kiekun kehittämistä ja jatkaa toimintojensa sopeuttamista valtion eläkkeiden maksun siirryttyä Kuntien eläkevakuutuksen hoidettavaksi vuoden 2011 alussa.
Valtion IT-palvelukeskus siirtyy palvelujen tuottamisessa omarahoitteisuuteen vuonna 2012.

	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksessa sitoutuu Kiekun käyttöönoton konversio- ja projektityöhön tilapäisesti 34 henkilötyövuotta. Luvussa 6, hallinnon kehittäminen, käsitellään tarkemmin koko valtionhallinnon tasoisia ICT-ratkaisuja.
Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto	Tilastokeskuksen merkittävimmät hankkeet tilasto- ja palvelutuotannon parantamiseksi ovat kuntatilastoinnin ja tutkijapalveluiden (ml. mikrosimuloinnin) kehittäminen. Tilastokeskus toteuttaa vuosina 2011—2012 aikuisten taitotasotutkimuksen (PIAAC) maksullisena palvelutoimintana, mikä lisää henkilötyövuosien määrää tilanpäisesti yli 30:llä. Pakollisiin EU-säädöksistä johtuviin hankkeisiin osoitetaan 0,5 milj. euroa sekä uusiin kehittämishankkeisiin yhteensä 0,6 milj. euroa. *Väestörekisterikeskus* uudistaa rakennus- ja kiinteistötietojen käsittelyä. Hankkeen tavoitteena on automatisoida rakennus- ja kiinteistötietojen käsittelyprosesseja ja saavuttaa näin tuottavuushyötyjä, jotka kohdentuvat kunnille, maistraateille, Maanmittauslaitokselle ja Verohallinnolle. Hankkeeseen osoitetaan valtion tuottavuusrahaa yhteensä 2,7 milj. euroa sekä määrärahaa 0,2 milj. euroa.
Valtion alue- ja paikallishallinto	Aluehallintovirastojen toimintaa vakiinnutetaan ja yhteistä tietohallintoa uudistetaan. Tähän tarkoitukseen virastolle osoitetaan 1,5 milj. euron määrärahan lisäys. *Maistraattien* toimintamenomääräraha on 34,5 milj. euroa. Maistraatit toteuttavat perhelehtien digitalisointia koskevan tuottavuushankkeen. Hankkeelle osoitetaan valtion tuottavuusrahaa yhteensä 2,5 milj. euroa.
Kuntien tukeminen	Peruspalvelujen järjestämiseen tarkoitettuun valtionosuuteen ehdotetaan 8 433 milj. euroa, missä on lisäystä 394 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahaan sisältyy korottavina tekijöinä erityisesti 3,7 prosentin suuruisena indeksitarkistuksena n. 282 milj. euroa, nelivuotiskausittain tehtävänä kustannustenjaon tarkistuksena n. 373 milj. euroa sekä kuntien verotulomenetysten kompensaationa 263 milj. euroa. Toisaalta valtionosuuteen kohdennetaan hallitusohjelman mukaisena tilapäisenä valtionosuusprosentin alentamisena säästöä 631 milj. euroa. Kuntataloutta ja valtion tukea kunnille käsitellään tarkemmin yleisperustelujen luvussa 7 Peruspalvelubudjettitarkastelu.
Ahvenanmaan maakunnan tukeminen	Ahvenanmaan maakunnalle maksettavat tulonsiirrot on arvioitu yhteensä 288 milj. euroksi, missä on lisäystä 73 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Ahvenanmaan tasoitusmaksun perusteena ovat valtion varsinaiset tulot, joiden arvioidaan kasvavan talouskehityksen johdosta sekä hallitusohjelmaan sisältyvien veroratkaisujen johdosta. Lisäksi ehdotetaan 50 milj. euron ylimääräistä määrärahaa maakunnalle sähkökaapeliyhteyden rakentamiseksi maakunnan ja Manner-Suomen välille.
Valtion eläkemenot	Valtion maksamiin eläkkeisiin ja korvauksiin ehdotetaan 4 285 milj. euroa, missä on lisäystä 229 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kasvu johtuu lähinnä uusien alkavien eläkkeiden voimakkaasta kasvusta aiempiin vuosiin verrattuna.
EU ja kansainväliset järjestöt	Suomen jäsenosuutta Kansainvälisessä valuuttarahastossa ehdotetaan korotettavaksi 1 263,8 miljoonasta erityisestä nosto-oikeudesta 2 410,6 miljoonaan erityiseen nosto-oikeuteen Suomen Pankin varoilla. Lisäksi ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi myöntää vastavakuuksia vaatimatta 2 410,6 miljoonan erityisen nosto-oikeuden suuruisen valtiontakuun jäsenosuuden käytöstä Suomen Pankille mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta. Suomen maksuosuuksiin Euroopan unionille ehdotetaan 1 850 milj. euroa, missä on lisäystä 90 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Suomen maksuosuus arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvista maksuista kasvaa EU-budjetin kasvun ja talouskehityksen johdosta.
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala (pääluokka 29)	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 6 663 milj. euroa, missä on vähennystä 67 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Yliopistojen pääomasijoitusten vähentävä vaikutus vuosivertailuun on 236

milj. euroa. Määrärahatasoa alentavat lisäksi mm. hallitusohjelmassa sovitut, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitukseen, oppilaitosten perustamiskustannusten valtionosuuteen, vapaan sivistystyön rahoitukseen, Suomen Akatemian tutkimusvaltuuteen, teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoitukseen kohdistuvat säästöt sekä kaikkia hallinnonaloja koskettavat, toimintamenoihin ja hankintamenoihin kohdistuvat säästöt. Määrärahalisäykset kohdistuvat hallitusohjelman mukaisesti perusopetuksen laadun parantamiseen, tutkimusinfrastruktuuripanostuksiin sekä nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoon.

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahoista pääosan muodostavat määrärahat yliopistojen valtionrahoitukseen ja tieteen tukemiseen sekä valtionosuudet ja -avustukset ammattikorkeakouluopetukseen, yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön sekä kulttuuriin, taiteeseen, liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön. Valtio ja kunnat rahoittavat pääosan opetus- ja kulttuuritoimen menoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahaan sisältyvistä tieteen sekä kulttuurin, taiteen, liikuntatoimen ja nuorisotyön menoista yhteensä 49,3 % rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Opetuksen ja kulttuurin valtionosuudet

Kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien koulutuspalvelujen sekä kulttuuritoimen valtionrahoitus määräytyy pääosin laskennallisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti yksikköhintojen ja suoritemäärien perusteella. Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannusten valtionosuuksiin ja -avustuksiin ehdotetaan 2,7 mrd. euroa, mistä valtionosuuksien vuoden 2012 indeksitarkistuksen osuus on 805 milj. euroa. Perusopetuksen laadun parantamiseen kuten ryhmäkokojen pienentämiseen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämiseen ehdotetaan 10 milj. euron lisämäärärahaa.

Hallituksen päätöksen mukaisesti vapaan sivistystyön oppilaitosten valtionosuuksiin kohdennetaan yhteensä 11,5 milj. euron säästö. Teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksiin ja -avustuksiin sekä valtionosuuksiin ja -avustuksiin museoille kohdennetaan kumpaankin 5 milj. euron säästö.

Kuntataloutta ja valtion tukea kunnille käsitellään tarkemmin yleisperustelujen luvussa 7 peruspalvelubudjettitarkastelu.

Yliopistojen ja tieteen rahoitus

Yliopistojen rahoitusjärjestelmän mukaisen yliopistoindeksin kustannusvaikutus vuodelle 2012 on n. 56 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti yliopistojen rahoitusta leikataan v. 2012 siten, että indeksikorotuksesta toteutetaan vain puolet. Tämän lisäksi yliopistojen rahoitusta vähennetään yhteensä 50 milj. eurolla leikkaamalla Aalto-yliopistolle ja muille yliopistoille aiemmin päätettyä lisärahoitusta. Toisaalta on kuitenkin varauduttu yliopistojen työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen korvaamiseen täysimääräisesti vuodesta 2012 lähtien.

Suomen Akatemian valtuuden kokonaistasoon esitetään hallitusohjelmasta johtuen yhteensä n. 12 prosentin leikkausta v. 2012.

Hallitusohjelman mukaisesti tutkimusinfrastruktuureihin osoitetaan yhteensä 8,5 milj. euron lisäpanostus, josta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 4 milj. euroa talousarviovuonna.

Opintotuki

Opintotuen rakenteellisen kehittämisen vaikutuksesta ja toisaalta tuen saajamäärän laskun vuoksi opintorahaan ja opintotuen asumislisään on varattu rahoitusta 6 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuen arvioitu käyttö sen sijaan kasvaa siten, että rahoituksen tarve lisääntyy n. 6 milj. eurolla.

Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta

Osana opiskeluun soveltumattomuutta koskevan lainsäädännön uudistamista perustetaan opiskelijoiden oikeusturvalautakunta, jonka on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2012. Lautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena oppilaitosten tekemissä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa valitusasioissa.

Nuorten yhteiskuntatakuu	Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen aloitetaan yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Vuonna 2012 lisäpanostus tähän tarkoitukseen on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 14 milj. euroa. Rahoitus kohdistetaan nuorisotyölle ja vapaan sivistystyön rahoitukseen. Nuorten yhteiskuntatakuuta käsitellään myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan yleisperusteluissa kohdassa työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka.
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka	Kulttuuripolitiikan tavoitteena on kulttuurin perustan turvaaminen, luovan työn tekijöiden työllisyyden ja toimeentulon parantaminen, kulttuuripalveluiden tasa-arvoisen saatavuuden edistäminen sekä kulttuurin ja luovan talouden vahvistaminen. Lisäksi kulttuuripolitiikan tavoitteena on varmistaa kulttuuriperinnön säilyminen muistiorganisaatioiden avulla. Liikuntapolitiikassa tavoitteena on vahvistaa liikunnan asemaa peruspalveluna, lisätä liikunnallista elämäntapaa ja varmistaa liikuntapalveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä rakentaa pohjaa menestykselle kansainvälisessä huippu-urheilussa. Nuorisotyössä ja nuorisopolitiikassa painotetaan nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista erityisesti nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä kehittämällä. Kansallismuseon hallinnansiirto Senaatti-kiinteistöille toteutetaan ja Kansallismuseon maanalaisten uudistilojen arvioidaan valmistuvan v. 2012. Valtion taidemuseon säätiöittämisen valmistelu käynnistetään siten, että säätiöittäminen voidaan toteuttaa vuoden 2014 alusta. Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus (MEKU) aloittaa toimintansa 1.1.2012, kun lakiuudistuksen myötä Valtion elokuvatarkastamon toiminta nykyisellään päättyy. Nuorisotyöhön kohdistuva hallitusohjelman mukainen säästö korvataan kohdistamalla veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovaroja nuorisotyön edistämiseen. Vuonna 2012 säästö on 3 milj. euroa.
Veikkausvoittovarojen käyttö	Arpajaislain mukaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Veikkausvoittovarat muodostavat keskeisen rahoituslähteen tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla. Arpajaislain mukaan em. pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnetyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon. Veikkauksen voittovaroja arvioidaan kertyvän n. 520,4 milj. euroa. Voittovaroista käytetään jakosuhdelain mukaisesti 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen. Tieteen menoista 25 % rahoitetaan veikkauksen ja raha-arpajaisten tuotoilla. Taiteen, kulttuuri-, museo- ja kirjastotoimen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen (ml. kulttuurin valtionosuudet) kokonaismäärästä 65 % myönnetään veikkausvoittovaroista.
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala (pääluokka 30)	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 704 milj. euroa, missä on vähennystä 124 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.
Maaseudun kehittäminen	Tavoitteena on maaseudun säilyminen elinvoimaisena kehittämällä maaseutua kilpailukykyisenä asuinympäristönä, yritysten sijoituspaikkana ja asukkaiden työllistäjänä. Lisäksi haasteena on harvaan asutun ja ydinmaaseudun väestökehityksen tasapainottuminen, työllisyyden paraneminen ja elinkeinotoiminnan monipuolistuminen. Määrärahat vähenevät n. 0,7 milj. euroa, mikä johtuu osin maaseudun elinkeinojen kehittämisen valtionavun supistumisesta. Valtakunnalliseen maaseudun kehittämiseen liittyvät määrärahat siirretään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle.
Maatalous	Tavoitteena on maatalouden ja elintarvikeketjun kannattavuuden ja kilpailukyvyn turvaaminen sekä tuotannon jatkuminen koko Suomessa, kotimaisen elintarvikeketjun tarvitseman laadukkaan raaka-aineen tuottaminen sekä kuluttajien arvojen ja odotusten huomioon ottaminen koko elintarvikeketjussa sekä maataloustuotannon ravinnekuormituksen ja maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Tavoitteisiin pyritään EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ja kansallisen tukipolitiikan, tutkimuksen ja neuvonnan keinoin.

	Määrärahat vähenevät 90 milj. euroa, mikä johtuu osaksi siitä, että Maatilatalouden kehittämisrahastoon ei esitetä talousarviosta tehtävää siirtoa, luopumistukiin osoitetaan n. 28,5 milj. euroa vähemmän varoja ja maatalouden kansallinen tuki sekä maatalouden ympäristötuki vähenevät yhteensä 24,1 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaiset ”vihreän talouden” lisäykset ovat 1,58 milj. euroa, mikä kohdennetaan mm. tutkimukseen ja luomualan ja lähiruuan kehittämisohjelmiin. Maatalouden osuus pääluokan määrärahoista on 76,3 %.
Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu	Tavoitteena on ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden sekä ympäristön suojeleminen, kuluttajiin kohdistuvien riskien vähentäminen sekä eläinten hyvinvoinnin korkean tason ylläpitäminen ja parantaminen. Hallitusohjelman mukaisena menosäästönä vähennetään kasvintuhoajien torjuntamenoista 0,5 milj. euroa.
Kala-, riista- ja porotalous	Tavoitteena on kala- ja riistakantojen kestävä ja monipuolinen käyttö. Politiikkasektorin määrärahojen taso vähenee 4,9 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.
Vesitalous	Tavoitteena on turvata yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä vesitalous sekä varautua turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheutuviin riskeihin. Määrärahojen taso laskee 7,0 milj. euroa pääosin hallitusohjelmasäästöjen johdosta.
Metsätalous	Tavoitteena on hyödyntää paremmin hakkuumahdollisuuksia lisäämällä kotimaisen ainesja energiapuun käyttöä, turvata metsien puuntuotannon kestävyys ja metsätalouden kannattavuus sekä turvata metsäluonnon monimuotoisuuden säilyminen. Tavoitteisiin pyritään toteuttamalla Kansallinen metsäohjelma 2015:n toimenpiteitä. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen vähenee 15,8 milj. eurolla verrattuna vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon. Pienpuun energiatukeen ehdotetaan 7,25 milj. euroa ja koska vuodelta 2011 siirtyviä eriä tulee olemaan n. 9,75 milj. euroa, on v. 2012 käytettävissä pienpuun energiatukeen yhteensä 17 milj. euroa. Pienpuun energiatukeen kohdistuu hallitusohjelman mukaisena säästönä 5 milj. euroa. Suunniteltua Metso-rahoitusta vähennetään hallitusohjelman mukaisena säästötoimena 4 milj. euroa. Vähennys on 3 milj. euroa verrattuna vuoden 2011 talousarvioon.
Metsähallitus	Hallitusohjelman mukaan Metsähallituksen tuloutusta lisätään vuositasolla 20 milj. eurolla. Tuloutuksen korotukseksi v. 2012 vuoden 2011 tuloksesta ehdotetaan 10 milj. euroa.
Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri	Tavoitteena on, että kiinteistö- ja maastotietojärjestelmä turvaa osaltaan yksityisen maanomistuksen sekä kiinteistöjä ja maastoa koskevan tiedon saatavuuden. Maa- ja metsätalousministeriölle kohdistetuista hallitusohjelman mukaisista säästöistä suunnataan maanmittauslaitokselle 3 milj. euron ja kiinteistötoimitusten tukemiseen 0,5 milj. euron säästö.
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala (pääluokka 31)	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2 375 milj. euroa, mikä on 316 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Tämä johtuu pääasiassa liikenneverkon kehittämiseen osoitettavien määrärahojen lisääntymisestä, koska käynnissä on useita isoja jo aiemmin päätettyjä liikenneinvestointeja. Määrärahasta liikenneverkoille ehdotetaan osoitettavaksi 1 662 milj. euroa, liikenteen viranomaispalveluihin 40 milj. euroa, liikenteen tukemiselle ja ostopalveluille 202 milj. euroa, viestintäpalveluille ja -verkoille sekä viestinnän tukemiseen 20,3 milj. euroa sekä tutkimukseen 42,6 milj. euroa. Hallintoon ja toimialan yhteisiin menoihin ehdotetaan käytettäväksi 408 milj. euroa, mihin sisältyvät hallinnonalan arvonlisäveromenot. Hallinnonalan virastojen ja laitosten maksullisen toiminnan ja muiden tulojen määräksi arvioidaan noin 195 milj. euroa. Veroluonteisten maksujen tulokertymäksi arvioidaan noin 116 milj. euroa.
Viestintäpolitiikka	Hallinnollisia tehtäviä hoitavan Viestintäviraston 38,6 milj. euron toimintamenot rahoitetaan pääosin viraston maksutuloilla. Määräraharahoituksen osuus on 8,8 milj. euroa. Suoraa tukea toimialalle ehdotetaan sanomalehdistön tukemiseen 0,5 milj. euroa. Valtion talousarvion ulkopuoliseen televisio- ja radiorahastoon perittävillä televisiomaksuilla rahoitetaan Yleisradio Oy:n toimintaa arviolta n. 461 milj. eurolla.

Valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteutukseen ehdotetaan rahoitusta vuodelle 2012 siten, että valtiontukiin osoitetaan yhteensä 11 milj. euroa.

Liikennepolitiikka

Liikennepalvelujen osalta liikennepolitiikkaa toteutetaan käyttämällä lainsäädännön ja ohjauksen keinoja sekä ostamalla liikenteen palveluja turvallisen ja ympäristöystävällisen liikennepalvelujärjestelmän luomiseksi. Juna-, meri-, lento- ja linja-autoliikennepalvelujen ostoilla ja tuilla turvataan peruspalvelutasoiset liikkumistarpeet koko maassa sekä edesautetaan liikenteen palvelujen säilymistä.

Liikenneviraston toimintamenoiksi arvioidaan 87 milj. euroa ja perusväylänpidon menoiksi 1 014 milj. euroa, josta määräraharahoituksen osuus on 935 milj. euroa. Perusväylänpidossa asetetaan hallitusohjelman mukaisesti etusijalle raideliikenne kohdistamalla siihen 20 milj. euron lisärahoitus v. 2012. Väylästön kunnossapitoon jokapäiväisen liikkumisen turvaamiseksi käytetään yhteensä 552 milj. euroa.

Yksityisteiden valtionapuun ehdotetaan 8 milj. euroa. Muiden kuin Finavian vastuulla olevien, säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevien lentokenttien avustamiseen ehdotetaan 1 milj. euroa.

Liikenteen turvallisuusviraston menoiksi arvioidaan 130 milj. euroa, josta 90 milj. euroa rahoitetaan maksutuloilla ja 40 milj. euron määrärahalla.

Liikenteen tukemiseen ja ostopalveluihin ehdotetaan yhteensä 202 milj. euroa, josta merenkulun ja muun vesiliikenteen edistämiseen osoitetaan 93 milj. euroa, joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen 97 milj. euroa, mistä junien kaukoliikenteen ostoihin 33 milj. euroa. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoihin ja kehittämiseen ehdotetaan 11 milj. euroa.

Liiketoiminta

Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa ovat valtion yhtiöt Finavia Oyj ja Finnpilot Pilotage Oy, joiden tavoitteena on tukea liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Tutkimus

Ilmatieteen laitoksen menoiksi arvioidaan 65 milj. euroa, josta 22 milj. euroa rahoitetaan tuloilla ja 43 milj. euroa määrärahalla. Eurooppalaiselle tutkimusinfrastruktuurikartalle hyväksytylle ICOS-hankkeelle eli kasvihuonekaasupäästöjen seurantahankkeen Suomeen sijoittuvan päämajan infrastruktuurin valmisteluun, suunnitteluun ja rakentamiseen varataan 1 milj. euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala (pääluokka 32)

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 3 367 milj. euroa, jossa on vähennystä 56 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon nähden. Vähennys johtuu hallitusohjelmassa sovittujen elinkeinotukien, uusiutuvan energian tukien sekä kaikkia hallinnonaloja koskettavien toimintamenoihin ja hankintamenoihin kohdistuvien menosäästöjen toteuttamisesta. Em. säästöt ovat hallinnonalalla v. 2012 yhteensä reilut 75 milj. euroa. Toisaalta hallinnonalan määrärahoja lisää viennin rahoituksen valtuuksien käytöstä johtuvien maksatusten ajoitusten tarkentuminen sekä energiatukien maksatusmäärärahojen ja uusiutuvan energian määrärahojen kasvu. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti on pääluokan määrärahoja lisätty erityisesti työllisyyttä ja kasvua edistäviin toimiin, varsinkin pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymisen parantamiseksi

Hallitusohjelman mukaisesti kotouttamistoimien johto kootaan työministerin vastuulle ja poikkihallinnollista yhteistoimintaa vahvistetaan. Tähän liittyen kotouttamisasioihin liittyvä henkilöstö ja ao. määrärahat siirretään sisäasiainministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön 1.1.2012 alkaen. Hallitusohjelman mukaisesti myös maa- ja metsätalousministeriön maatalousosaston maaseudun kehittämisyksikön maaseutupolitiikkajaoston henkilöstö ja ao. määrärahat siirretään työ- ja elinkeinoministeriöön 1.1.2012 lukien.

Hallinto

Hallinnon määrärahoiksi ehdotetaan 394 milj. euroa, josta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskukset) toimintamenoihin 204 milj. euroa.

ELY-keskukset edistävät yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, joukkoliikennettä ja sen kehittämistä sekä liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen

kestävää käyttöä alueilla sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla. ELY-keskukset toimivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa. Keskusten ohjaukseen kuuluvat työ- ja elinkeinotoimistot.

ELY-keskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle ja muut ministeriöt vastaavat toiminnallisesta ohjauksesta omilla toimialoillaan.

Innovaatiopolitiikka ja yritysten kansainvälistyminen

Innovaatiopolitiikan ja yritysten kansainvälistymisen politiikkalohkon määrärahoiksi ehdotetaan 814 milj. euroa, jossa on vähennystä 13 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Teknologian tutkimuskeskus VTT:n määrärahoiksi ehdotetaan 93 milj. euroa, jossa on kasvua 6,6 milj. euroa edellisen vuoden talousarvioon verrattuna. Yritysten kansainvälistymisavustuksen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 17,7 milj. euroa. Osana hallitusohjelmassa hyväksyttyjä elinkeinotukien leikkauksia vähennetään Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen (Tekes) avustusten myöntämisvaltuuksia 48,9 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan tavoitteena on lisätä innovatiivisten, nopeasti kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten määrää. Keskeisiä toimenpiteitä ovat innovaatiorahoituksen suuntaaminen lisääntyvästi tukemaan alkavien yritysten kasvua ja julkisen kasvurahoituksen riskinoton lisääminen. Lisäksi huomioidaan palvelutuotannon kasvava rooli innovaatiopolitiikassa.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan määrärahoiksi ehdotetaan 1 201 milj. euroa, jossa on vähennystä runsaat 156 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Näiden lisäksi työllisyys- ja yrityspolitiikkaa toteutetaan myös osalla Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka -lukuun sisältyvistä määrärahoista. Lisäksi eräitä työvoimapoliittisia toimenpiteitä sekä työvoimakoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset tuet rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta.

Työllisyys- ja yrityspolitiikassa painotuksena on kasvun vauhdittaminen luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle, investoinneille ja vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin. Toimenpiteitä suunnataan pk-yritysten kasvun, kehittymisen ja kansainvälistymisen edistämiseen sekä yritysten rahoituksen saatavuuden turvaamiseen. Yritysten kehittymistä, muutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja yritysten kehittämistoimenpiteitä.

Nuorten ja vastavalmistuneiden kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan työttömyysjakson varhaisessa vaiheessa. Kouluttamattomat nuoret ohjataan ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen tai muihin työssä oppimisen muotoihin. Nuorten yrittäjyyttä tuetaan räätälöimällä alkavan yrittäjän palveluja nuorten tarpeisiin. Valmistellaan nuorten yhteiskuntatakuu. Tarjotaan alle 25-vuotiaille nuorille ja alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Nuorten yhteiskuntatakuuseen liittyen määrärahaa ehdotetaan lisättäväksi yhteensä 55 milj. euroa, josta 36 milj. euroa työllisyys-, koulutus- ja erityistoimiin, 14 milj. euroa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä 5 milj. euroa sisäasiainministeriön pääluokkaan. Työttömien ja työmarkkinoille tulevien työnhakijoiden osaamista ja työkykyä parannetaan, alennetaan työnantajan työllistämisen kynnystä ja lisätään alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Pitkäaikaistyöttömien osallistumista palkkatukityöhön, koulutukseen ja muihin palveluihin lisätään. Työllisyys-, koulutus- ja erityistoimiin on lisätty tähän liittyen 13,5 milj. euroa. Työpankkitoiminnan laajentamiseen liittyen sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan on lisätty 1,5 milj. euroa. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi käynnistetään hallituskauden kestävä määräaikainen kokeilu, jossa viimeistään 12 kuukauden työttömyyden jälkeen työllisyyden hoidon päävastuu siirretään kunnalle tai kunnille yhteisvastuullisesti. Kokeiluun liittyen vuodelle 2012 ehdotetaan 5 milj. euron lisäystä. Työ- ja elinkeinotoimistojen, Kelan ja

kuntien yhteisten työvoiman palvelukeskusten toimintamallia ryhdytään laajentamaan koko maan kattavaksi, laajentamiseen liittyen määrärahoja lisätään 5 milj. euroa.
Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimenpiteiden määrärahoiksi ehdotetaan 481 milj. euroa, yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tuen myöntämisvaltuudeksi n. 15 milj. euroa. Työllisyysperusteisten investointien avustamiseen ehdotetaan 4 milj. euron valtuutta. Työvoimakoulutuksessa on vuonna 2012 keskimäärin 18 800 henkilöä, ja työllisyysmäärärahoilla työllistettyjä on keskimäärin 28 400 henkilöä.
Erityisesti alkavien yritysten ja kasvavien yritysten rahoittamisessa Finnvera Oyj:llä on keskeinen rooli. Finnvera-konsernin pk-yrityksiin kohdistuvassa pääomasijoitustoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota aivan varhaisimman vaiheen yritysten oman pääoman tarpeeseen. Finnveran riskinottomahdollisuuksia lisätään. Finnvera Oyj:n korkotukilainavaltuuksiksi ehdotetaan 263 milj. euroa. Luottotappiokorvauksia yhtiölle arvioidaan maksettavan 33 milj. euroa.
Viennin rahoituksen turvaamiseksi käyttöönotettu, Suomen Vientiluotto Oy:n hallinnoima väliaikainen jälleenrahoitusmalli päättyi kesäkuussa 2011, maksatuksiin arvioidaan tarvittavan 400 milj. euroa vuonna 2012.

Energiapolitiikka

Energiapolitiikan määrärahoiksi ehdotetaan 235 milj. euroa, jossa on lisäystä 98 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Energiatuen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 80 milj. euroa. Energiatuen valtuudesta varataan 50 milj. euroa liikenteen biopolttoaineiden demonstraatiolaitosten tukemiseen. Uusiutuvan energian tuotantotuen määrärahaksi ehdotetaan 98 milj. euroa.
Euroopan unioni on sitoutunut yksipuolisesti vähentämään kasvihuonekaasujaan 20 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Osana EU:n yhteisiä tavoitteita Suomen on vähennettävä päästökaupan ulkopuolella olevien toimintojen (muun muassa maanpäällisen liikenteen ja maatalouden) päästöjä 16 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä ja lisättävä vastaavana ajanjaksona uusiutuvan energian käyttöä 28,5 prosentista 38 prosenttiin energian loppukulutuksesta laskettuna. Päästökaupan piiriin tulevien toimintojen päästöjen tulisi vähentyä EU:ssa keskimäärin 21 %. Lisäksi liikenteessä biopolttoaineen osuuden tulee olla vähintään 10 % vuonna 2020. Tavoitteet merkitsevät muun muassa sitä, että energiankäytön kasvu täytyy taittaa laskuun jo tällä vuosikymmenellä.

Muut politiikkalohkot

Yritysten toimintaympäristön, markkinoiden sääntelyn ja työelämän politiikkalohkon määrärahoiksi ehdotetaan 22 milj. euroa.
Uudistetun kilpailulain myötä Kilpailuvirasto voi keskittyä aiempaa selkeämmin olennaisiin kilpailua rajoittaviin järjestelyihin. Kilpailuviraston määrärahoja lisätään 5,5 milj. eurosta 6,2 milj. euroon.
Valtioneuvoston periaatepäätöstä yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi toteutetaan yhteistyössä keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Voimassa olevan kuluttajapoliittisen ohjelman tulosten arvioinnin pohjalta valmistellaan uusi kuluttajapoliittinen ohjelma. Kuluttajanäkökulman huomioon ottamista yhteiskuntapolitiikan eri lohkoilla vahvistetaan tiivistämällä yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjen kesken.
Hallitusohjelman mukaisesti kotouttamistoimien johto kootaan työministerin vastuulle. Kotouttaminen-politiikkalohkon määrärahoiksi ehdotetaan 113 milj. euroa, jossa on lisäystä 9,6 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon nähden.
Alueiden kehittämisen ja rakennerahastopolitiikan määrärahoiksi ehdotetaan yhteensä 587 milj. euroa, josta 526 milj. euroa on Euroopan rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon määrärahaa. Osana hallitusohjelmassa hyväksyttyjä menosäästöjä Maakunnan kehittämisraha vähenee 32 milj. eurosta 13,6 milj. euroon v. 2012 ja Kainuun kehittämisraha 56 milj. eurosta 44 milj. euroon.
Alueiden kehittämisestä on tarkemmin yleisperustelujen luvussa 5.4 Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (pääluokka 33)

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 12,1 mrd. euroa, missä on lisäystä 592 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahatarpeen kasvu aiheutuu suurimmaksi osaksi hallitusohjelman mukaisten uudistusten toteuttamisesta, indeksikorotuksista sekä sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien menoarvioiden tarkistuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on vajaa viidennes. Valtion ohella sosiaalimenoja rahoittavat kunnat, työnantajat ja vakuutetut. Valtion osuus kustannuksista vaihtelee järjestelmittäin siten, että työnantajilta ja vakuutetuilta perittävin maksuin rahoitetaan ensisijaisesti ansiosidonnaisia etuuksia. Toimeentuloturvajärjestelmissä valtio vastaa perusturvan rahoituksesta toimeentulotukea, peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea lukuun ottamatta. Lisäksi valtio takaa yrittäjäeläkejärjestelmien rahoituksen riittävyyden. Kunnat vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä sekä toimeentulotuesta, joiden rahoittamiseen valtio osallistuu.

Perhe ja asumiskustannukset

Perhe- ja asumiskustannuksiin ja eräisiin palveluihin ehdotetaan 2,5 mrd. euroa eli nousua 67 milj. euroa edelliseen talousarvioon verrattuna. Suurin lisäys 56 milj. euroa aiheutuu lapsilisämenojen kasvusta. Lapsilisiin ehdotetaan noin 1,5 mrd. euroa, jossa on lisäystä 4 % edelliseen talousarvioon verrattuna, mikä aiheutuu lähinnä lapsilisien indeksitarkistuksesta. Lapsilisää saavien perheiden ja lasten lukumäärä pienenee 2011 ja 2012, koska 17 vuotta täyttävien lasten lukumäärä on suurempi kuin syntyvien lasten lukumäärä.

Asumistuen uudistukset

Asumistuen määrärahan tarpeeksi arvioidaan 602 milj. euroa, joka on 6 milj. euroa vähemmän vuoteen 2011 verrattuna. Asumistuen perusteet on tarkoitus säilyttää vuoden 2011 tasolla siten, että enimmäisasumismenoja korotetaan tuensaajien vuokrakehitystä vastaavasti ja omavastuuosuuksia tarkistetaan yleisen kustannuskehityksen mukaisesti. Lisäksi hallitusohjelmaan kirjatun asumistukiuudistuksen mukaisesti asumistuen tulorajoja korotetaan vuoden 2012 tukiperusteissa työmarkkinatuen 100 euron korotusta vastaavasti, jotta yksin asuvalla työmarkkinatukea saavalla henkilöllä säilyy työmarkkinatuen korotuksen jälkeenkin oikeus täysimääräiseen asumistukeen. Tulorajojen korotukseen arvioidaan tarvittavan 5,0 milj. euroa v. 2012, vuositasolla jatkossa 8,5 milj. euroa.

Keskimääräisen asumistuen on arvioitu v. 2012 nousevan noin 6,7 % lähinnä vuokramenojen kasvun ja tulorajojen korotuksen vuoksi. Tuensaajien määrän arvioidaan alentuvan 800 henkilöllä v. 2012 työttömien tuensaajien määrän vähentyessä.

Parannuksia pienituloisten toimeentuloon

Työttömyysajan toimeentuloa parannetaan korottamalla peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea 100 eurolla kuukaudessa 1.1.2012 lukien, mikä sisältää indeksikorotuksen. Perusturvan tasokorotus lisää valtion menoja arviolta 221 milj. euroa v. 2012. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen täysimääräisenä maksettava etuus nousee 553 eurosta 653 euroon kuukaudessa. Samalla asumistuen tulorajoja nostetaan vastaamaan korotetun työmarkkinatuen tasoa.

Toimeentulotuen perusosaa korotetaan 6 prosentilla 1.1.2012 alkaen. Korotus sovitetaan kaikkiin perusosiin niiden välisten suhteiden mukaisesti. Nykyisen lain mukaiseen yksin asuvan henkilön toimeentulotuen perusosaan korotus olisi 25,15 euroa/kk, jolloin perusosaksi tulisi 444,26 euroa kuukaudessa. Uudistuksen määrärahan tarve arvioidaan 39 milj. euroksi v. 2012. Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan v. 2012 olevan 240 000.

Lisäksi yksinhuoltajien toimeentulotuen korottamiseen kohdennetaan 5 milj. euroa v. 2012. Yksinhuoltajien toimeentulotuen perusosaa korotetaan 10 prosentilla 1.1.2012 alkaen. Toimeentulotukea saavia yksinhuoltajaperheitä arvioidaan olevan v. 2012 noin 28 400.

Työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotukset ja asumistukiuudistus säästävät toimeentulotukimenoja. Asumistuen omavastuurajan nostaminen vastaamaan korotetun työmarkkinatuen tasoa säästää valtion toimeentulotukimenoja arviolta 2,0 milj.

euroa v. 2012. Peruspäivärahan korottamisen arvioidaan säästävän valtion toimeentulotukimenoja n. 20 milj. euroa v. 2012.

Sosiaalivakuutusmaksut

Toimeentulojärjestelmien rahoitus säilyy rakenteiltaan entisellään. Työnantajilta peritään sairausvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksua ja työeläkevakuutusmaksua. Työnantajien vakuutusmaksujen yhteismäärä nousee työeläkemaksujen kohotessa. Lisäksi työnantajat maksavat tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksua.

Vakuutetuilta peritään sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua, palkansaajilta ja yrittäjiltä lisäksi sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Lisäksi vakuutetuilta peritään työttömyysvakuutusmaksua ja työeläkevakuutusmaksua. Vakuutettujen sosiaalivakuutusmaksujen yhteismäärä nousee työeläkevakuutusmaksujen kohotessa.

Taulukko 14. Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta

	2010	2011	2012
Työnantajat:			
Sairausvakuutus			
Kaikki työnantajat	2,23	2,12	2,11
Työttömyysvakuutus[1)]			
alempi maksu	0,75	0,80	0,8
ylempi maksu	2,95	3,2	3,2
Työeläkevakuutus[2)]			
Työnantajan keskimääräinen TyEl -maksu	16,9	17,1	17,3
Kiinteä maksu	16,7	16,9	17,3
Vakuutetut:			
Sairausvakuutus			
Sairaanhoitovakuutus			
– Sairaanhoitomaksu			
Etuudensaajat (eläke- ja etuustulot)	1,64	1,36	1,39
Palkansaajat ja yrittäjät	1,47	1,19	1,22
Työtulovakuutus			
– Päivärahamaksu			
Palkansaajat	0,93	0,82	0,81
Yrittäjät	1,05	0,92	0,95
Työttömyysvakuutus	0,40	0,60	0,60
Työeläkevakuutus, alle 53–vuotiaat	4,5	4,7	5,2
53 vuotta täyttäneet	5,7	6,0	6,6
Yrittäjät ja maatalousyrittäjät:			
Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat	21,2	21,6	22,5
53 vuotta täyttäneet	22,4	22,9	23,9

Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

[1)]Työnantajan alempaa maksua maksetaan palkkasumman tiettyyn rajaan saakka. V. 2010 raja oli 1 846 500 euroa, v. 2011 1 879 500 euroa ja v. 2012 se on arviolta 1 932 000 euroa. Sen ylittävältä palkkasumman osalta maksetaan ylempää maksua.

[2)]Työeläkemaksuissa on arvioitu tilapäinen alennus 0,6 % ja 0,4 % vv. 2010—2011, jolla on purettu työkyvyttömyyseläkemaksuista muodostunutta ylijäämää.

Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat ja palkansaajat sekä yrittäjät. Valtio osallistuu työtulovakuutuksen rahoitukseen rahoittamalla vähimmäismääräiset päivärahat, osuuden yrittäjien sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollosta ja pienen (0,1 %) osuuden vanhempainpäivärahoista. Työnantajien, palkansaajien ja yrittäjien osuus työtulovakuutuksen rahoitukseen v. 2012 on arviolta 2 347 milj. euroa ja valtion osuus arviolta 138 milj. euroa. Sairaanhoitovakuutuksen kuluista valtio rahoittaa EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset kokonaan, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset sekä osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat puoliksi vakuutetut arviolta 1 110 milj. euron osuudella ja valtio yhteensä arviolta 1 204 milj. euron osuudella. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Sairausvakuutuskorvaukset

Sairausvakuutuskorvauksien arvioidaan nousevan v. 2012 kaikkiaan n. 4,93 mrd. euroon (4,70 mrd. euroa v. 2011). Merkittävin kasvu aiheutuu sairaus- ja vanhempainpäivärahamenojen, lääkekorvaus- sekä matkakorvausmenojen kasvusta. Harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen ja sen kehittämishankkeisiin käytetään 90,2 milj. euroa (v. 2011 99,7 milj. euroa). Uusien lääkkeiden hyväksymiseksi erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon on varattu edelleen 8,4 milj. euroa. Sairaanhoitovakuutuksesta maksetaan v. 2012 suun terveydenhuollon kokeiluhankkeesta (vv. 2010—2013) ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeilusta (YTHS -malli) (vv. 2011—2014) aiheutuvia korvauksia. Kokeiluihin käytetään n. 0,5 milj. euroa. Suun terveydenhuollon yhteistyöhanke on aloitettu Jyväskylässä ja laajennetaan asteittain koko maahan. Yhteistyöhankkeen piiriin voivat tulla potilaat, joiden arvioidaan terveyskeskuksen vastaanottokäynnillä olevan ehkäisevän hoidon tarpeessa. Potilaat voivat valita suun terveyttä edistävän hoitonsa joko yksityiseltä tai julkiselta sektorilta. Tarkoituksena on tukea potilaan kotihoitoa. Hoitokokonaisuus korvataan potilaalle kerran kokeilun aikana. Hankkeen jatkosta päätetään kokeilun jälkeen.

Hallitusohjelman mukaan korkeakouluopiskelijoiden tasavertainen asema terveyspalveluiden saatavuudessa on varmistettava. Ammattikorkeakoulujen opiskeluterveydenhuollon kokeilun tarkoituksena on selvittää, miten YTHS -malli soveltuu ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon järjestämistavaksi. Kolmivuotisen kokeilun tulosten ja arvioinnin perusteella laaditaan jatkotoimenpide-ehdotukset korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon järjestämiseksi.

Sairaus- ja vanhempainpäivärahojen sekä kuntoutusrahojen vähimmäistaso on sidottu kuluttajahintojen muutosta kuvaavaan kansaneläkeindeksiin, joka lisää valtion osuutta vähimmäispäivärahoista arviolta 5,0 milj. euroa v. 2012.

Eläkkeet

Työeläkkeet rahoitetaan pääosin työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Valtio osallistuu yrittäjä-, maatalousyrittäjä- ja merimieseläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet rahoitetaan valtion varoista.

Eläkemomenteille on v. 2012 varattu sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa 4,43 mrd. euroa (4,26 mrd. euroa v. 2011). Kasvuksi arvioidaan noin 172 milj. euroa vuoden 2011 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kasvu aiheutuu valtion osuuden kasvusta maatalousyrittäjien eläkkeisiin sekä takuueläke-, eläkkeensaajan asumistuki- ja vammaisetuusmenojen kasvusta.

Valtio rahoittaa kansaneläkkeet n. 2,4 mrd. euroa, takuueläkkeet 158 milj. euroa sekä eläkkeensaajan asumistuet 443 milj. euroa ja vammaisetuudet 554 milj. euroa. Lisäksi maatalousyrittäjien eläkkeisiin käytetään 569 milj. euroa, yrittäjäeläkkeisiin 114 milj. euroa ja merimieseläkkeisiin 55 milj. euroa ja maatalousyrittäjien tapaturmaeläkkeisiin 15 milj. euroa.

Eläkejärjestelmän yhtenäistämiseksi säädetään, että työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden piirissä oleva henkilö voi saada takuueläkkeen 62-vuotiaana ilman takuueläkkeeseen teh-

tävää varhennusvähennystä. Aiemmin vastaava oikeus on ollut työ- ja kansaneläkkeelle jäävillä henkilöillä. Muutos lisää takuueläkemenoja n. 0,2 milj. euroa.

Eläkkeiden indeksimuutokset ja palkkakerroin

Työeläkeindeksin arvioidaan nousevan 3,6 % (v. 2011 nousu 1,35 %) vuoteen 2011 verrattuna. Kansaneläkeindeksin arvioidaan nousevan 3,9 % (v. 2011 0,4 %) ja palkkakertoimen 2,8 % vuoteen 2011 verrattuna (v. 2011 1,78 %). Arviot ovat talousarvioehdotuksen laadintavaiheen arvioita, jotka tarkentuvat lokakuussa 2011.

Taulukko 15. Indeksit ja palkkakerroin

	2010	2011	2012
Työeläkeindeksi	2 292	2 323	2 407
KEL-indeksi	1 502	1 508	1 567
Palkkakerroin	1,231	1,253	1,288

Työttömyysturva

Valtion työttömyysturvamenojen suuruudeksi arvioidaan v. 2012 yhteensä 2,18 mrd. euroa (1,92 mrd. euroa v. 2011). Työttömyysasteen on arvioitu laskevan vuoden 2011 7,9 prosentista 7,6 prosenttiin, mikä osaltaan vähentää työttömyyskassoille maksettavia valtionosuusmenoja ja peruspäiväraha- sekä työmarkkinatukimenoja. Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea korotetaan, mikä puolestaan vaikuttaa valtionosuuksia lisäävästi myös ansioturvassa, aikuiskoulutustuessa ja vuorottelukorvauksissa.

Hallitusohjelman mukaisesti vuorotteluvapaan korvaustasoa lasketaan siten, että valtionosuus vähenee 6 milj. euroa v. 2012 ja vuositasolla 7,5 milj. euroa.

Valtion korvauksessa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen arvioidaan v. 2012 kasvua 3,3 milj. euroa (17 %). Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan noin 19 000 henkilöä.

Veteraanit

Veteraanien tukemiseen esitetään yhteensä 308 milj. euroa, josta 163 milj. euroa kohdentuu sotilasvammakorvauksiin, 65 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 44 milj. euroa rintamalisiin ja 27 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen. Edelleen määrärahoja osoitetaan sotainvalidien puolisoiden kuntoutukseen, eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille ja eräille muille kuntoutustoimintaan.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Perhehoitolainsäädäntöä uudistetaan tavoitteena sijaishuollon painopisteen siirtäminen perhehoitoon. Perhehoitajan palkkiota korotetaan 1.1.2012 alkaen, minkä vaikutus valtionosuuteen on n. 8,4 milj. euroa. 1.1.2012 voimaan tulevalla lastensuojelulain muutoksella pyritään vähentämään laitoshoitoa, minkä arvioidaan säästävän valtion menoja n. 7,8 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen varataan hallituskaudella 145 milj. euroa. Määrärahaa kohdennetaan asteittain vuodesta 2013 alkaen muun muassa vanhuspalvelulakiin, vammaispalveluihin, perhehoitoon, lastensuojeluun, palvelurakenteen kehittämiseen, perusterveydenhuollon vahvistamiseen, oppilashuoltoon ja lapsiperheiden kotipalveluihin.

Vuoden 2010 alusta lukien kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudet on siirretty valtiovarainministeriön pääluokkaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen momentille 28.90.30. Kuntataloutta ja valtion tukea kunnille käsitellään tarkemmin yleisperustelujen kohdassa 7 Peruspalvelubudjettitarkastelu.

Vuodelle 2012 valtionavustuksena kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin esitetään 17,5 milj. euroa. Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painopistealueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa (Kaste II) vuosille 2012—2015. Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen järjestämiseen.

Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin pysyy vuoden 2011 tasossa. Valtion korvauksena terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan käytetään 35 milj. euroa vuodesta 2012 lukien.

	Valtionosuuteen kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin esitetään 357 milj. euroa, mikä on 14,7 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 taso. Kasvu aiheutuu toimeentulotuen korotuksista. Vaikeavammaisten tulkkauspalveluihin esitetään 28,2 milj. euroa, mikä on 10,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa. Menojen kasvu aiheutuu tulkkauspalvelun kysynnän kasvusta ja etätulkkauksen kehittämisestä. Rokotteiden hankintaan esitetään 22,9 milj. euron määrärahaa (25,4 milj. euroa v. 2011)
Maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomitustoiminta	Maatalousyrittäjien lomitustoimintaan esitetään 207 milj. euron määrärahaa (200 milj. euroa v. 2011).
Virastot ja laitokset	Työsuojeluvalvonnan resursseja vahvistetaan 1,5 milj. eurolla harmaan talouden torjumiseksi. Suomen ja Venäjän väliseen säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvän lähialueyhteistyöhön ehdotetaan 1,5 milj. euron määrärahaa siirtona ulkoasiainministeriön hallinnonalalta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle esitetään oikeuslääketieteellisen erikoislääkärikoulutuksen järjestämiseen 0,5 milj. euroa. Samapalkkaohjelman jatkamiseen esitetään 0,2 milj. euroa. Työpankkikokeilun laajentamiseen valtakunnallisesti ehdotetaan 1,5 milj. euroa. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ruuhkan purkamisen turvaamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi lautakunnalle esitetään edelleen 0,2 milj. euroa, jota voidaan käyttää nykyisen henkilökunnan lisätöiden teettämiseen. Samalla toteutetaan muitakin käsittelyaikojen lyhentämiseen tähtääviä toimia. Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen tiedonhallinta (KanTa) -hankkeelle esitetään 16,7 milj. euroa. Määrärahaa käytetään muun muassa KanTa -hankkeen strategiseen ja operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen, hankkeeseen liittyvien kansallisten määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon sekä korvauksen maksamiseen Kelalle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän (TikeSos) määrittelyyn ja toimeenpanoon sekä järjestelmän kehittämisyhteistyön, käyttöönoton ja levittämisen koordinointiin. Kelaan perustettavan uuden palvelurahaston kautta hallinnoidaan kansalliseen terveysarkistoon (KanTa) kuuluvan potilasarkiston, sähköisen reseptikeskuksen ja arkiston käyttökustannukset. Palvelurahastoon esitetään vajaa 1,6 milj. euroa vuodelle 2012. KanTa -palvelujen käytön laajentuessa maksutulojen on tarkoitus kattaa rahaston kulut.
Ympäristöministeriön hallinnonala (pääluokka 35)	Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 271 milj. euroa, mikä on 52 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2011 varsinaisessa talousarviossa pääosin asuntojen suhdanneluonteisten korjaustoimenpiteiden maksujen vähenemisestä johtuen. Valtion asuntorahaston varoja käytetään lisäksi n. 480 milj. euroa asuntotoimen avustusten ja korkotukien maksamiseen sekä rahastovelkojen hoitoon. Valtion asuntorahastosta tuloutetaan aiempaan tapaan talousarvioon 130 milj. euroa. Hallinnonalalla korostuvat ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja muutokseen sopeutumiseen tähtäävät toimet. Rakennusten energiatehokkuuden parantamisella on keskeinen merkitys Suomen energia- ja ilmastopolitiikassa. Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen sekä luonnonvarojen kestävän käytön edistäminen edellyttävät toimenpiteitä useilla toimialoilla, kuten myös Itämeren ravinnekuormituksen ja ympäristöriskien vähentäminen ja vesienhoito. Valtion tuella tuotetulla laajalla sosiaalisella vuokra-asuntokannalla on huomattava merkitys varsinkin taloudelliselta asemaltaan heikoimpien sekä erityisryhmien vuokra-asuntotarjonnan turvaamisessa. Ympäristöhallinnon toimintaedellytyksiä vahvistetaan yhteistyöllä ja valtion aluehallinnon ympäristötehtävien ohjauksella.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) 2008—2016 toimeenpano sekä Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu. Yhteensä niihin ehdotetaan talousarviossa määrärahaa 50,8 milj. euroa sekä lisäksi sopimus- ja sitoumusvaltuutta 10 milj. euroa. Määrärahaan sisältyy hallitusohjelman mukaisesti 15 milj. euron lisärahoitus. Metsähallituksen luontopalveluiden alueiden hoidon ja virkistyskäytön voimavaroja vahvistetaan ja ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ehdotetaan kaikkiaan n. 27 milj. euroa.

Vihreään talouteen ehdotetaan hallinnonalalle 2,5 milj. euroa, jota on tarkoitus käyttää mm. päästövähennyksiin ja kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin liittyviin selvitystarpeisiin, ilmastopaneelin toimintaan sekä kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelman ja jätteiden kierrätyksen kehitys- ja kokeiluhankkeisiin.

Kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä ja toimenpiteillä pyritään EU:ssa hyväksyttyjen sekä kansallisesti asetettujen ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutukseen. Luonnonvarojen säästämiseksi parannetaan materiaalitehokkuutta ja pannaan toimeen v. 2012 voimaan tulevaa jätelainsäädäntöä jätteiden määrän vähentämiseksi ja jätteiden hyötykäytön lisäämiseksi.

Itämeren tilan parantamista jatketaan kansainvälisenä ja kansallisena eri hallinnonalojen yhteistyönä, jossa tavoitteena on suojelutoimien mahdollisimman hyvä vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Tähän liittyvää Itämeri-politiikkaa varten hallitus asettaa koordinaatioryhmän. Itämeren ja sisävesien tilan parantamistoimet kohdentuvat erityisesti maataloudesta peräisin olevan ravinnekuormituksen vähentämiseen ja jätevesien käsittelyn tehostamiseen. Valtioneuvoston hyväksymien vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tehostetaan. Haja-asutusalueiden jätevesineuvontaa jatketaan 1 milj. euron määrärahalla.

Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Uudisrakentamisessa siirrytään 1.7.2012 rakennusten energiatehokkuuden arvioinnissa kokonaisenergiatarkasteluun, jossa otetaan huomioon myös lämmitystapa. Myös korjausrakentamiseen valmistellaan energiatehokkuusmääräykset. Rakennusten kosteus- ja homeongelmien vähentämiseksi ja uusien ongelmien torjumiseksi jatketaan vuosille 2009—2013 ajoittuvaa "Valtakunnalliset kosteus- ja hometalkoot" -toimenpideohjelmaa.

Asuntojen korjaus- ja energia-avustuksiin osoitetaan yhteensä 70,5 milj. euroa, josta 15 milj. euroa on suhdanneperustein myönnettyjen avustusten maksatuksia. Korjaus- ja energia-avustuksilla tuetaan mm. uusiutuvaan energiaan siirtymistä sähkö- ja öljylämmitteisissä asuintaloissa, hissien rakentamista olemassa olevaan asuntokantaan ja vanhusten kotona asumista edistäviä korjauksia.

Kasvavaa tuulivoimarakentamista ohjataan kaavoituksella ympäristön ja talouden kannalta mahdollisimman hyville alueille ja sovitetaan yhteen maiseman, asutuksen ja luonnonympäristön kanssa. Tukea maakuntien liitoille ja kunnille jatketaan kaavoituksen nopeuttamiseksi.

Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla ohjataan yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseksi ja kaupunkiseutujen ohjaamiseksi kestävän yhdyskuntarakenteen suuntaan edistetään erityisesti riittävää asuntotonttien kaavoitusta sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista. Pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiä varten toteutetaan metropolipolitiikkaa sekä valtion ja Helsingin seudun kuntien välistä aiesopimusta.

Vuoden 2011 loppuun mennessä valmistellaan hallituskauden asuntopoliittinen toimintaohjelma, jossa täsmennetään lähivuosien keskeiset toimenpiteet. Asuntomarkkinoiden vakauden turvaamiseksi ja asuntohintojen kohoamisen pysäyttämiseksi on tärkeää tasapainottaa omistusasuntojen kysyntää ja tarjontaa. Sekä omistus- että vuokra-asuntojen tarve on pitkällä aikavälillä suuri kasvukeskuksissa, erityisesti Helsingin seudulla, jossa asuntokysyntää ylläpitävät etenkin kaupungistumisen jatkuminen, väestön ikääntyminen,

kotitalouksien koon pieneneminen ja lisääntyvä maahanmuutto. Korkotukivaltuuksia valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon ehdotetaan 1 025 milj. euroa sekä takauslainavaltuuksia 250 milj. euroa. Pääosa tuotannosta kohdistuu suurimpiin kasvukeskuksiin. Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista ehdotetaan tuettavaksi korkotuen lisäksi 110 milj. euron investointiavustuksilla. Muille kuin erityisryhmille suunnattujen sosiaalisten vuokra-asuntojen tuottamista kannustetaan puolittamalla korkotukilainojen omavastuukorko vuosiksi 2012—2014, jonka jälkeen arvioidaan toimenpiteen vaikuttavuus.